

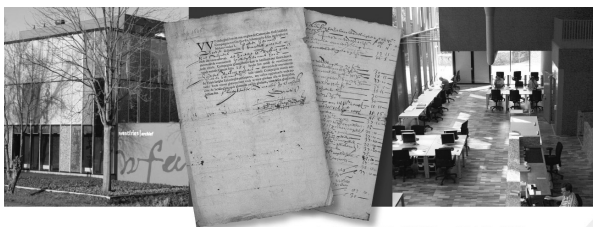

Dealer voor Chevrolet
Vakgarage voor alle merken
www.piethas.nl

Verkoop en onderhoud
tegen scherpe prijzen

Piet Has Automobielen Lageweg 25, 1628 JS Hoorn
telefoon 0229 215416 info@piethas.nl

Het oudste aandeel ter wereld, uit 1606, ontdekt in 2010.

Westfries Archief Regionaal Historisch Centrum voor West-Friesland

Openingstijden

www.westfriesarchief.nl

Als u op zoek bent naar uw voorvader, een bouwtekening van uw huis, een oude foto of een boek over de historie van de streek kunt u terecht in het Westfries Archief.

In ons gebouw bewaren wij meer dan zes kilometer archiefstukken, kranten, kaarten, prenten en foto's betreffende de geschiedenis van West-Friesland.

U bent van harte welkom.

Blauwe Berg 5c | 1625 NT Hoorn | Bezoekadres
Postbus 603 | 1620 AR Hoorn | Postadres
0229-282500 | Telefoon
info@westfriesarchief.nl | E-mail
www.westfriesarchief.nl | Internet

Omslag uit: *J. Blaeu's grooten atlas enz. 1648*

Tijdschrift
voor de afdeling
Oostelijk West-Friesland
van de Nederlandse
Genealogische
Vereniging

Koggenland

aflevering 2018/4
jaargang 33

Inhoud

Onze bijeenkomsten.....	80
In dit nummer.....	80
Van de bestuurstafel.....	81
De heer De Boer 40 jaar lid van de NGV.....	83
Nieuwe leden stellen zich voor.....	84
Belangrijke informatie van het hoofdbestuur.....	86
Najaarsledenvergadering.....	87
Een Hoorn des overvloeds.....	90
Misschien zit hier iets voor u bij?.....	91
Paleografie.....	92
Nieuws van het archief.....	94
Aanwinsten voor onze afdelingsbibliotheek.....	96
Mijn opa was een Duitser.....	97
Van paardenkoets tot hondenkop.....	100
Mutaties.....	105
Aan dit nummer werkten mee:.....	105
In het volgende nummer.....	105

Redactie-adres
Ben H.T.J. Leek
Koperslager 41
1625 AK Hoorn

ISSN-nr. 0927-8443

Onze bijeenkomsten

24 januari 2019	Leonie Kaptein:	<i>De appel valt niet ver van de stamboom</i>
28 februari 2019	Hendrik Hamacher:	<i>Het leven van kapiteinsvrouwen aan boord</i>
21 maart 2019	Dick Westhoven	<i>Heksenvervolging en heksenprocessen</i>
18 april	Afdelingsjaarvergadering met 10-minutenpraatjes door leden van de afdeling OWF, aanvang 19:15 uur	

De bijeenkomsten worden gehouden in het Westfries Archief, Blauwe Berg 5c te Hoorn.

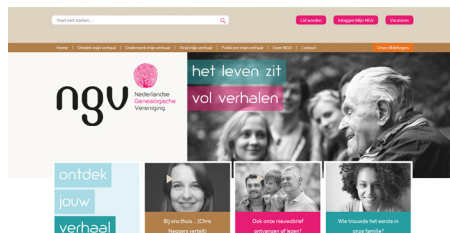
Aanvang (tenzij anders vermeld) 19.30 uur. De afdelingsbibliotheek is open vanaf 18.30 uur.

In dit nummer

In dit laatste nummer alweer van deze jaargang besteden wij aandacht aan de najaarsledenvergadering, een jubileum van een van onze leden, belangrijke informatie van ons hoofdbestuur, aanwinsten in onze afdelingsbibliotheek en de inhoud van de (kwartaal)bladen van andere afdelingen.

Daarnaast komt ook de genealogie als product van onze noeste arbeid aan de orde in het verhaal van onze penningmeester over de firma Beijnes en in het verslag van de lezing door dhr. Dekker 'mijn opa was een Duitser' en die van dhr. Dix over het zoeken naar voorouders in Duitsland.

Informatie over digitalisering van akten vindt u in het verslag uit het WFA en in een notitie over het Amsterdams Archief. Een mooie reactie op ons voorouderspreekuur kregen wij van dhr. Koster. Vergeet u ook niet naar de rubriek 'nieuw leden' te kijken? Misschien kunt u deze nieuwe leden met informatie helpen!

Van de bestuurstafel

Op 24 november hebben we tijdens de Algemene Vergadering in Driebergen afscheid genomen van onze voorzitter Peter de Bruin. De enorme inspanningen werden hem toch iets teveel. Er is dan ook heel wat gebeurd de laatste jaren. Drie afdelingen, APL, HLD en ZWA kwamen zonder bestuur te zitten, zodat Peter er drie voorzittersstoelen bij kreeg. Verandering van de marktbenadering inclusief een nieuwe website moesten begeleid worden. De oude website werd gehackt en dit vergde op veel gebieden aandacht. Dat zijn slechts enkele zaken van de laatste jaren. Daarnaast had Peter ook nog de dagelijkse werkzaamheden als voorzitter. Voor al zijn inspanningen - hij was voorheen ook voorzitter van de afdeling HTB - werd Peter geëerd met de gouden speld van de vereniging. Gelukkig hebben we een vervanger in de persoon van Jos Taalman gekregen. Jos zegt zelf een pragmatische aanpak voor te staan overeenkomstig zijn karakter. Jos is binnen de NGV geen onbekende. Hij is (was) voorzitter van de afdeling NWB. Als voorzitter van de huisvestingscommissie was hij verantwoordelijk voor de verkoop van het verenigingsgebouw in Weesp en voerde hij zelf de onderhandelingen. Ook behartigde hij de zaken rond de huurovereenkomst van ons huidige onderkomen in Bunnik. Jos is voorzitter van de Stichting Evenementen NGV, die in november 2017 de Brabantdag heeft georganiseerd. Jos, vanaf deze plaats van harte veel succes gewenst.

De nieuwe website ontwikkelt zich snel naar een gebruiksvriendelijke en volledige site voor genealogen in het algemeen en leden van de NGV in het bijzonder. Binnenkort zullen de stamboomcontainers terug op de website komen. Hiervoor zijn, mede door de Algemene Verordening Gegevensbescherming, nog enkele juridische horden te nemen.

Steeds meer familieberichten worden geïndexeerd en op de website geplaatst. Dit gaat met tienduizenden per keer en soms meerdere keren per week. De informatie is via de *zoekmodule* op onze site te raadplegen.

<https://ontdekjouwverhaal.nl/zoekmodule/>

Om de scans te raadplegen moet u wel ingelogd zijn als lid van de NGV.

Overigens zal, op veler verzoek, binnen korte tijd de oude URL www.ngv.nl weer gebruikt kunnen worden.

We zijn op zoek naar iemand die het bestuur wil komen versterken en de functie van secretaris op zich wil nemen. Daarnaast zouden we het bijzonder op prijs stellen als iemand Facebook voor onze afdeling wil onderhouden. Voor deze laatste werkzaamheid is een bestuursfunctie niet noodzakelijk.

Ik hoop dat we spoedig vervanger(s) voor Dick zullen vinden, zodat deze nog door Dick ingewerkt kunnen worden.

Veel werk? Valt reuze mee!

Leuk werk? Zeker!!!

Momenteel versturen 16 van de 24 afdelingen hun Mededelingenblad digitaal naar de leden. Uw bestuur overweegt om diverse redenen om dit ook te gaan doen. Uiteraard zullen dan leden die geen e-mailadres hebben het blad nog in de papieren versie blijven ontvangen. Tijdens de laatste ledenvergadering op 15 november is hier het een en ander over gezegd en het bleek dat een grote meerderheid van de aanwezigen hier geen moeite mee heeft. In de komende ledenvergadering van april 2019 zal dit onderwerp weer op de agenda staan. Over de voor- en nadelen van digitale verzending komen we nog uitgebreid bij u terug. Mocht u de oude Koggenlandjes willen raadplegen dat kan dat natuurlijk op <https://ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/oostelijk-west-friesland/koggenland-genealogieblad-oostelijk-west-friesland/> U moet dan wel ingelogd én lid zijn.

Namens het bestuur wens ik u prettige kerstdagen, een fijne jaarwisseling en een gezond 2019.

Tot 24 januari in het Westfries Archief bij de lezing over DNA.

*Uw voorzitter
Dick Waalboer*

De heer De Boer 40 jaar lid van de NGV

Opnieuw een jubilaris in ons midden! De heer **F.C. de Boer** uit De Rijp is dit jaar 40 jaar lid van de NGV. Marijke Teunenbroek en Gerri Kind zochten hem op om hem een kleine attentie in de vorm van een bloemetje te brengen en een oorkonde te overhandigen.

De dames kregen niet alleen heerlijke taart aangeboden maar ook twee boeken waar Fred Hoek mede-auteur van is: Helderrode stenen, vier eeuwen Raethuys van Graft (Fred Hoek en Herman Meddens) en Tuinderijen van toen..., Welgelegen in de Eilandspolder (Cora Ney, Fred Hoek en Eric Berkhout). Deze boeken krijgen een plaatsje in onze afdelingsbibliotheek in het WFA. Vooral de laatste titel is interessant omdat in het verleden een aantal Westfriese tuinders naar de Eilandspolder is vertrokken. Daar was immers nog voldoende grond beschikbaar. In de index staan derhalve veel namen die je ook in West-Friesland tegenkomt.

Dankbaar nam de jubilaris de gaven in ontvangst, waarbij hij niet naliet te benadrukken dat dit voor hem helemaal geen unieke situatie is: hij is van nog wel 40 verenigingen lid!

Marijke Teunenbroek feliciteert de heer De Boer

Nieuwe leden stellen zich voor

Mijn naam **Margret Muller** (1950), gehuwd met Willem Smit(1943), ik ben werkzaam geweest op de administratie van de Stichting Studentenhuisvesting in Amsterdam.

In 1973 verhuisd naar Hoorn en een aantal jaren voor de kinderen gezorgd (2 zoons), daarna een aantal jaren gekorfbald en vrijwilligerswerk bij de maquette van Hoorn gedaan in de Noorderkerk. In 1994 ben ik de administratie van het Amsterdamsch Studenten Corps tot 2014 gaan doen.

Omdat ik zelf met genealogisch onderzoek niet verder kwam via internet ben ik deze maand lid geworden van de NGV omdat ik hoop via deze weg meer van mijn voorouders te weten te komen en ik erg van geschiedenis houd.

Mijn vader was Antonius Josephus Marie **Muller** geboren 23 mei 1906 te Amsterdam als jongste van 11 kinderen en overleden 28 maart 1994 te Hoorn-N.H., 1e huwelijk met Cornelissen (geen kinderen, zij is overleden in 1942 aan botkanker), 2e huwelijk met mijn moeder Maria Angelina **Basten** geboren 29 juni 1912 te Borgharen en overleden 15 december 1988 in Hoorn-N.H.

Mijn grootvader was Clemens Joannes Franciscus Muller geboren 16 juni 1859 en overleden 24 juni 1945, hij was muzikleraar, mijn grootmoeder heette Anna Antonia Hendrika Kok (1866-1941).

Mijn overgrootvader was Petrus Josephus Muller geboren 19 januari 1828 te Amsterdam (horlogemaker), overleden 19 mei 1914. Hij was gehuwd met Elisabeth Jeanne **Quillot** (familie van haar kwam uit Frankrijk), geboren in Zutphen op 1 mei 1833. Op 8 mei 1856 zijn ze gehuwd in Amsterdam. Tot zover weet ik dit uit de verhalen van mijn vader.

Ik weet ook dat er de vorige eeuw een familielid is geweest die in Duitsland onderzoek heeft gedaan, maar helaas was het computertijdperk toen nog niet aangebroken en ik weet niet of dit onderzoek nog ergens bij nazaten van de familie Muller ligt. De naspeuringen richtten zich op Henricus Muller, 1799 geboren en Joseph Muller, 1771 geboren, uit Hesede in 't Osnabr. Getuigen bij hun ondertrouw 3 juni 1796 Krijtberg Kerk Amsterdam waren Mattheus Rodde en Theresia Swart.

Van mijn moeders kant wil ik nog de naam Basten verder uitzoeken, want ik stuit op Henricus (Janssen) Basten gedoopt 11 februari 1673 in Meijel, gehuwd met Joanna **Claessen** gedoopt 1 augustus 1675 in Meijel. Zijn ouders zijn Joannes Sebastiaans(1639) en Maria **Lemmen** (geen doopdatum of waar vandaan).

Als iemand mij kan helpen aan nadere gegevens over genoemde personen vraag

ik u vriendelijk contact op te nemen met de redactie van Koggenland (zie het colofon achterin dit nummer).

Sinds oktober maak ik deel uit van de ruim 7.000 leden die het NGV telt. Mijn naam is **Joke Ignjatovic** en ik ben in 1955 in Amsterdam geboren als Johanna Maria Catharina **Schrama**. Eind 1999 zijn mijn man en ik verhuisd naar Hoorn, de stad die we al eerder in ons hart gesloten hadden.

Nieuwsgierig geworden door de verhalen die mijn moeder vertelde over het bewogen leven van haar moeder, maar vooral door het (zeer korte) verhaal dat mijn oma haar vader nooit gekend heeft, had ik mij voorgenomen in de archieven te duiken. Helaas, door tijdgebrek kwam daar niet veel van terecht. Toen ik tijdens mijn lunchpauze op kantoor op de site van het stadsarchief van Amsterdam naar de openingstijden zocht, kwam ik erachter dat er inmiddels veel registers en akten gedigitaliseerd zijn. Ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt om allerlei informatie over mijn voormoeders op te zoeken en te printen. Mijn onbekende overgrootvader heb ik nog niet gevonden, maar ik werd gegrepen door de levens van deze vrouwen en hun gezinnen. Ze woonden in de Amsterdamse Jordaan op veel verschillende adressen. De vrouwen werkten veelal als dienstbode en werkster en de mannen hadden beroepen als korenverschieter, werkmans en varensgezel. Er gaan op internet veel foto's rond over de erbarmelijke woonomstandigheden in de oude Jordaan, die niets aan de fantasie overlaten.

Toen ik begin dit jaar met pensioen ging, heb ik alle printen bij elkaar geraapt om mijn zoektocht voort te zetten. Ik heb inmiddels in het Westfries Archief een door de afdeling OWF georganiseerd vooroudersspreekuur bezocht en de cursus Stamboomonderzoek voor beginners gevolgd, waardoor ik een stuk wijzer geworden ben. Binnenkort ga ik naar verschillende archieven om daar papieren registers en akten te raadplegen.

Aangestoken door het enthousiasme van verschillende NGV-leden die ik ontmoette, heb ik mij aangemeld als lid. En dat niet alleen. Ik heb me aangesloten bij de groep vrijwilligers die het WFA helpen bij het digitaliseren van archiefstukken. Wanneer ik in januari terug ben van familiebezoek in Servië, ga ik daar volop mee aan de slag. Ik begin rustig met het huwelijksregister van Enkhuizen van 1800; zo kan ik vast wennen aan de oude handschriften.

Ik vind het een goede zaak dat het stof van het papier geblazen wordt en dat met behulp van moderne middelen het verleden ontsloten wordt dat in de archieven verborgen ligt. En dat er een vereniging bestaat van enthousiaste mensen, die kennis, vaardigheden en ervaring met elkaar delen.

Belangrijke informatie van het hoofdbestuur

Heraldisch Tijdschrift en Gens Nostra

Met ingang van 2019 ontvangen alle leden het Heraldisch Tijdschrift als zelfstandige uitgave in de vorm van een middenkatern in Gens Nostra. Zo zijn beide bladen zelfstandig op te bergen. De redacties zijn al druk doende met de voorbereiding. In verband daarmee ontvangen we regelmatig vragen welk bedrag er nu betaald moet gaan worden. Er zijn twee mogelijkheden:

- * Een digitaal lidmaatschap voor €36, - per jaar, waarbij u Gens Nostra en het Heraldisch Tijdschrift op uw beeldscherm kan lezen. Ze zijn niet te downloaden!
- * Een lidmaatschap voor €45, - per jaar, waarbij u beide bladen gedrukt per post ontvangt.

De contributie van €20, - voor een abonnement voor leden op het Heraldisch Tijdschrift vervalt dus! Leden die nu een digitaal lidmaatschap hebben en een abonnement op het Heraldisch Tijdschrift ontvangen een bericht om hun keuze kenbaar te maken, beide digitaal, of, beide gedrukt. Niet leden met een abonnement op het Heraldisch Tijdschrift binnen Nederland blijven €30, - per jaar betalen en als ze buiten Nederland wonen €40, - per jaar

Gebruik website en ledenadministratie

De website ontdekjouwverhaal is ruim een jaar in gebruik. We ontvangen veel e-mails met vragen over het gebruik of met suggesties voor verbeteringen. Dit past bij de NGV 'van, voor en door leden'. Inmiddels hebben we veel verbeteringen doorgevoerd. Dank voor uw betrokkenheid en meedenken. Ook hebben we een aantal veel gestelde vragen voorzien van een antwoord. Kijk daarvoor naar de rubriek veel gestelde vragen. In dit bericht vraag ik uw aandacht voor twee rubrieken die relatie hebben met het gebruik van de website en onze ledenadministratie.

* Vragen over lidmaatschap:

- o Hoe kan ik mijn lidmaatschap opzeggen?

Een opzegging kunt u voor 1 december doorgeven aan ledenadministratie@ngv.nl of via het opzeggingsformulier dat u op uw scherm krijgt als u uw profiel ziet na een inlog.

* Vragen over de website:

- o Hoe moet ik inloggen bij de NGV?

Voor het inloggen is het van belang dat u gebruikersnaam en wachtwoord beschikbaar hebt.

- o Ik ben mijn wachtwoord kwijt of ik wil mijn wachtwoord wijzigen?

De gebruikersnaam is uw lidnummer, een zelf gekozen gebruikersnaam of het bij de NGV bekende e-mailadres. Het bijbehorende wachtwoord is

versleuteld en veilig opgeslagen. U kunt dat zelf wijzigen.
o Hoe wijzig ik mijn e-mailadres?

Uw opgegeven e-mailadres is van belang voor het ontvangen van de landelijke nieuwsbrieven of van uw afdeling dan wel van Gens Data Pro. Ook is het van belang als u Gens Nostra elektronisch wilt lezen. Van veel leden hebben we geen of een onjuist e-mailadres. Deze leden missen veel informatie. Tevens wordt het e-mailadres gebruikt voor de jaarlijkse inning van contributie of bij bestellingen van producten in de webwinkel. Als u bent ingelogd wordt u doorgeleid naar de betaalmodule waarin u zelf een keuze kunt maken via welke veilige betaalmethode u wilt afrekenen.

Op de website zijn eind 2018 een collecties beschikbaar gekomen waarvan een aantal alleen voor ingelogde leden toegankelijk is (zie: zoekmodule). Nog een reden om te beschikken over een juiste combinatie van gebruikersnaam en wachtwoord. Controleer uw gegevens door in te loggen op de website, dan krijgt u uw gegevens te zien. Bij onjuistheden verzoeken wij u de wijzigingen door te geven via de formulieren die boven uw profieloverzicht staan of door een e-mail met gewijzigde gegevens te sturen aan ledenadministratie@ngv.nl. Zo draagt ook u bij aan een NGV 'door' leden en vermindert u de werkbelasting bij de vrijwilligers die zich bezighouden met de leden- en contributieadministratie.

Arie van Herk, secretaris

Najaarsledenvergadering

Dinsdagavond 15 november wisten tussen de 35 en 40 leden en niet-leden de weg te vinden naar het Westfries Archief. De voor na de korte vergadering aangekondigde lezing van dhr. R. Dix over genealogisch onderzoek in Duitsland verklaarde waarschijnlijk de hoge opkomst, waardoor zelfs met het meubilair moest worden geschoven om iedereen zicht op de spreker te geven. Alle aanwezigen hebben daardoor ook iets meegekregen van het reilen en zeilen van onze afdeling van de NGV. En omdat alles uit de kast moet worden gehaald om meer leden te krijgen, zijn wij als bestuur dus erg blij met deze opkomst. Een publiekstrekker na een ledenvergadering kan dus goed uitpakken.

Kort verslag van de vergadering

Na de opening door Dick Waalboer (vz) en de vaststelling dat er geen ingezonden stukken waren, stond onze afdelingsbegroting voor 2019 ter discussie na een korte toelichting van de penningmeester. Waarschijnlijk omdat de cijfers weinig afweken van die van 2018 was er geen behoefte aan nadere uitleg en is het nu aan

de landelijke penningmeester om verder akkoord te gaan.

De stukken voor de landelijke vergadering van de NGV zijn allemaal te lezen op de site. Op de desbetreffende vraag van de voorzitter kwam geen reactie uit de zaal en dus benadrukte Dick voor de zekerheid dat er geen belangwekkende stemmingen aan de orde zijn en dat hij als afgevaardigde naar eer en geweten zal handelen.

Omdat onze secretaris, Dick Westhoven, zijn functie in april 2019 neer zal leggen, moet er een vervanger komen. Dick Waalboer roept alle leden op om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen of met suggesties te komen voor een waardige vervanger. Ons bestuur kan niet nog verder worden uitgekleeft!!

De oproep aan het bestuur tijdens de vorige ledenvergadering om activiteiten voor en vooral door de leden te organiseren heeft geleid tot een voorstel voor een activiteit (zie de e-mail en de toelichting in Koggenland). Omdat er geen enkele reactie is binnengekomen, heeft of de actie op zich of het voorgelegde plan kennelijk geen weerklank gevonden. Wij vragen dus opnieuw om of te reageren (positief of negatief) of eventueel met een ander voorstel voor een gezamenlijke ledenactiviteit te komen.

De redactie van ons afdelingstijdschrift Koggenland beraadt zich samen met de rest van het bestuur over de vraag of ons blad niet beter digitaal kan worden verspreid. Vele afdelingen zijn ons al voorgegaan, omdat er grote voordelen zitten aan een digitale versie (goedkoper, snel te produceren, aansluiten bij actualiteit, volledige kleurendruk, grotere omvang mogelijk, opnemen van 'links' naar websites). Nadelen uiteraard ook! Binnenkort, in ieder geval ruim voor de volgende ledenvergadering in april 2019, zal het bestuur een beredeneerd voorstel aan de leden doen toekomen, opdat wij daarna, tijdens de ledenvergadering, een besluit kunnen nemen. Op een vraag uit de zaal of een digitale versie niet alleen printbaar zal zijn vanaf de site, maar ook downloadbaar, antwoordt Dick dat hij bij het hoofdbestuur zal nagaan of dit mogelijk kan worden gemaakt.

Na een korte pauze gaf Dick het woord aan Rob Dix voor zijn lezing over voorouders in Duitsland.

Rob Dix, oud voorzitter van de NGV en deskundige op het gebied van genealogisch onderzoek in Duitsland, stelde zijn gehoor als een echte schoolmeester direct al gerust: zij hoeven geen aantekeningen te maken, want er is een digitale hand-out beschikbaar via het secretariaat van OWF. Wat je allemaal moet weten en waar je allemaal op moet letten als je onderzoek naar Duitse voorouders gaat doen, kan iedereen dus rustig thuis nalezen.

Genealogisch en historisch onderzoek in de jonge BRD is veel lastiger dan wij in Nederland gewend zijn. Er bestaat geen NGV of CBG, geen WieWasWie. Sinds

W.O. II gelden er in sommige opzichten strengere wetten (Datenschutz) i.v.m. de privacy van gegevens, ook al zijn die in theorie versoepeld. Begrijpelijk, maar heel lastig, als je aktes van na 1875 zoekt. Pas in dat jaar was het hele rijk voorzien van een Burgerlijke Stand, daarvoor alleen die delen langs de Rijn die onder Franse invloed stonden. Dat je een historische atlas nodig hebt, zal ook snel duidelijk worden. De huidige 16 Duitse deelstaten bestonden vóór Napoleon uit zo'n 2000 hertogdommen, prinsbisdommen, graafschappen, Hanzesteden, etc. Een onderzoek *sleept zich door de versnippering van historische en genealogische verenigingen vaak maar langzaam voort.*

Langzaam komen er wel meer genealogische digitale mogelijkheden, bijv. via archinsys + deelstaat. Deze geschriften behandelen ook onbekende bronnen en mogelijkheden van onderzoek in Duitse archieven. Maar vooral de voorbereiding die in Nederland gedaan kan worden is belangrijk, vóór je je waagt aan een archief- of kerkbezoek in Duitsland. Dat kan teleurstellingen voorkomen.

In het tweede deel van zijn verhaal liet hij zien hoe je vervolgens aan het werk kunt gaan door een aantal uiterst belangrijke sites te presenteren. Hierbij werden door menigeen wel driftig aantekeningen gemaakt. Het ging om de sites Archion (van de samenwerkende Evangelische Landeskirchen), Matricula (van de Duitse bisdommen) en Landesarchiv (van de overheden van de verschillende Bundesländer). Dix benadrukte daarbij dat je hiermee thuis al heel veel voorwerk kunt doen voordat je naar Duitsland afreist en dat je genoemde sites gewoon moet uitproberen, omdat er zo veel mogelijkheden inzitten. Ook de uitgebreide bibliotheek in ons Verenigingscentrum in Bunnik bevat overigens heel veel materiaal, waarvoor je niet naar Duitsland hoeft.

Tenslotte had hij ook nog een welgemeend advies: omdat de toegang tot de Duitse archiefdiensten nogal eens afwijkt van wat wij in Nederland gewoon zijn op het gebied van bijvoorbeeld openingstijden, toegankelijkheid en tarieven, loont het zeer de moeite je als gast te gedragen en te accepteren dat er soms dingen anders gaan dan wij gewend zijn!

Een Hoorn des overvloeds...

Toen ik in de Geneanet-mail de aankondiging opmerkte, kwam die net op tijd: in het Westfries Archief wordt periodiek een voorouderspreekuur georganiseerd door de afdeling Oostelijk West Friesland (OWF) van de NGV. En dat was precies het duwtje dat ik nog nodig had. Ik wist dat Willem Hildebrandzoon Coster (Koster), geboren in Hoorn, op 27-4-1787 gedoopt in Utrecht en aldaar gestorven op 15-10-1857, mij terug zou voeren naar Hoorn. Digitaal was ik niet verder gekomen dan dat Hildebrand Coster en Lijs(e)beth van Tessel, ouders van Willem, geboren waren “rond 1760”.

Een afspraak met het archief was snel gemaakt en op 9 november zit ik in Hoorn. Ik werd hartelijk ontvangen door Marijke van Teunenbroek, lid van de afdeling OWF. Mijn opgerolde stamboom had ik uiteraard meegenomen en daarin hebben we aan het begin van de stamboom Coster/Koster gekeken welke aanknopingspunten er in het Hoorns archief zouden kunnen zijn. Omdat Willem Koster op 4 januari 1790 in het Protestans Weeshuis is opgenomen na het overlijden op 28 december 1789 van zijn moeder Lijsebeth van Tessel, lijkt dit een mooie ingang. Digitaal was ik al een 3-tal documenten op het spoor, “356, 357, 358”, waarin respectievelijk sprake is van ‘overlijden Lijsebeth, een arme vrouw, begraafbiljet en de opname van Willem in het Weeshuis’. Helaas bleken juist deze documenten niet te traceren in Hoorn. Wel weet ik inmiddels dat Lijsebeth gedoopt is op 11-9-1763. En ook nog een paar gegevens over haar ouders. Wat ben ik daar blij mee!

Ik heb een spannende dag beleefd in Hoorn. Ik was alweer op de terugweg naar Zeist, toen Marijke van Teunenbroek mij al mailde, dat zij nieuwe informatie op het spoor was. En dit was niet de enige mail die ik in de volgende weken van haar zou ontvangen. Het leek wel of ik er een verloren familielid bij had gekregen! Marijke adviseerde om, wat betreft de voornoemde documenten, mij te wenden tot het Noord-Hollands Archief in Haarlem. Inmiddels heb ik dat gedaan en ik wacht hun bevindingen af. Ook daar een uiterst vriendelijke, voorsnog telefonische, bejegening en dienstbaarheid.

Natuurlijk is het Westfries Archief een ‘Hoorn des overvloeds’ waar enorm veel informatie is opgeslagen. Ik ben enthousiast over de begeleiding en de steun die ik op het voorouderspreekuur heb gekregen om gegevens uit die ‘hoorn’ boven water te halen. Ik blijf toch een beetje hopen dat ons spoor terug leidt naar Laurens Jansz. Coster, uit Haarlem.

Frits Koster

Misschien zit hier iets voor u bij?

Korte signaleringen van artikelen in andere afdelingstijdschriften.

Onderstaande publicaties zijn tijdens ledenactiviteiten in te zien in de bibliotheek van onze afdeling, die gehuisvest is in het Westfries Archief. Alle andere afdelingsbladen verschijnen alleen nog in digitale vorm en zijn voor leden via de website van de NGV in te raadplegen.

afd. Rijnmond (Mededelingenblad) jg. 23, nr. 68, 2018: in de nieuwe rubriek 'een bijzondere vondst in de archieven of elders' de zoektocht naar een akte.

afd. Friesland (mededelingenblad 11 en 30)

jg. 23, nr. 4, 2018: Jelle Jans Mulder (geb. 27-05-1801, overl. 25-03-1875, beide Ureterp) en zijn 22 kinderen ; gezinsblad van Sjoerd Halbes Agera (geb. 1764 Dronrijp) ; gezinnen met 11 of meer kinderen in Friesland in de periode 1800-1950 ; Hiltje Rinderts Bronsma (1) (geb. 14-10-1780 Gerkesklooster).

jg. 23, nr. 4, 2018: Oene Jurjens Uitterdijk, (ged. 12-11-1758, Oudkerk) ; Evert Fortuin (geb. 03-01-1874 Amsterdam) ; Hiltje Rinderts Bronsma (2) ; de voorouders van Georgus Hermanus Josephus Schweigmann (geb. 07-11-1924 Sneek) ; online onderzoek doen in het Stadsarchief Amsterdam.

afd. Twente (Twente Genealogisch)

jg. 34, nr. 2, 2018: firma Gebr. Beltman (opgericht 1870) ; pottenbakkers – Kiepenkerls – Landgänger ; transcriptie trouwboek gereformeerde gemeente Haaksbergen 1666-1780 ; van Coster tot Koster (deel 2).

jg. 34, nr. 3, 2018: de familie Platvoet ; Johanna Maria Antoinetta Dürre (overl. 31-07-1812 Enschede).

afd. Land van Cuijk en Ravenstein (mededelingenblad) jg. 27, nr. 78, 2018: overzicht van de genealogische bronnen voor het doen van onderzoek naar militaire voorouders ; gezinsblad van Anna Maria van der Linden, geb. schaijk 06-01-1844, overl. Mill ca. 14-04-1929 ; kwartierstaat Petrus Andreas Jacobs, geb. Boekel 25-05-1935, overl. Ontario/Canada 15-05-1992.

afd. Hollands Noorderkwartier (mededelingenblad)

jg. 32, nr. 2, 2018: kwartierstaat Veronique Blok, geb. 18-12-1973 Zaandam ; hoe is het Albert Meijering vergaan? (deel 2) ; geschiedenis van Heiloo.

jg. 32, nr. 3, 2018: Pieter Claesz Palinck en Josina van Foreest ; familie Zeevat of Zeepvat of Zefat en andere varianten.

sectie Heraldiek (Heraldisch Tijdschrift)

jg. 24, nr. 2, 2018: wapensymbolen in Duitse en Poolse steden ; Nassau-heraldiek in de Grote kerk van Breda ; typisch Nederlandse

vervolg op pagina 94

25

manne' a'nders' n'by (fr'it'ch'ly, a'nd' i'nd'ly, d's'ol'v'e) —
h'ij' e'nd't' als' d'as' d'adelij'ke' b'et'w'f'as', v'ul' d'and'e'
w'ef'f'e' d'e'r' a'm'e'n'i'ng' d'w'y' g'ij' m'ach' d'ic't' b'et'w'f'ende'
s'ic' g'e'f'ou'd'e' g'ij' a'c'h't'e'n' b'ode', t'o'c'h't'as' n'e'y' d'e' d'oom-
h'and' g'r'a'nc'h' t'o' b'et'w'f'as' s'ob' s't'i'm'p'e'e'd'

30

E'nd' s'ac' ro'of' s'od'ams' g'ine' d' b'et'w'f'as' g'ij' g'ef'ic'e'
g'ed' s'ant' m'it' e'e'd'e'r' i'nt' d'w'y' w'e'r' m'og'e' b'e'f'c'ly'
a'z'w'e' e'nd'e' a'ls'e'r' b'y' d'e' g'e'b'e'r'e'f' d'e's' g'e'n'e' g'ij' n'e'y' d'e'
m'os't'e'r' i'nt'e'g'r'e'd'e' d' b'et'w'f'as' d'ant' s'ant' i'nt'
d' w'ap'e' e'nd'e' f'ac'e'r' d'e's' w'el'k'e' e'nd'e' g'ij' n'e'y' d'e' s'f'as'
s'ic' h'e'b'e'r'e' d' d'w'y' e'nd'e' b'et'w'f'as' e'nd'e' d'w'y' d'e' f'
s'f'ic'e' g'e't'r'o'nt' d'w'y' b'e'g' w'e'l'k'e'r' g'ij' t'ant' a' e'nd'e'
d' w'ap'e' e'nd'e' m'os't'e'r'

35

symbolen en de Nederlandse overheidsheraldiek.
jg. 24, nr. 3, 2018: een onderzoek naar de invloed van de heraldiek op de hedendaagse nationale symboliek (1) ; nieuwe wapenregistraties.

Via een ruilabonnement hebben wij ook de beschikking over

Oud Hoorn (kwartaalblad historische vereniging)

jg. 40, nr. 2, 2018: wooncultuur van Hoornse regenten in de achttiende eeuw ; Catharina (geb. 1884) en Jannetje (geb. 1886) Steeman ; drie generaties Caarls in Hoorn ; verhalen over Hoorn (deel 1) ; ingekraste leistenen uit rond 1600.

jg. 40, nr. 3, 2018: 150 jaar OSG West-Friesland ; De Hoornse wetsverzetting in 1618 (twee artikelen) ; verhalen over de binnenstad van Hoorn in de tachtiger jaren van de vorige eeuw ; afbraak en verval in Hoorn in de achttiende eeuw; de familie Bontekoe in Frankrijk.

West-Friesland Oud en Nieuw (jaarboek nr. 85, 2018, van het Westfries Genootschap): Johannes Bondt (geb. Amsterdam 18-11-1700), de elfde predikant van Blokker ; Westfriesland en de Eerste Wereldoorlog ; Westfriezen op en rond het Haagse Binnenhof ; een vonnis over een rechtszaak in 1503 over de Langereis ; rechtvaardigen binnen de Omringdijk (deel 3) + in memoriam Truus Menger.

Westfries families (tijdschrift van de stichting Westfries families, onderdeel van het Westfries Genootschap)

Jg. 59, nr. 2, 2018: stamreeks van de familie Keuning/Koning, beginnend bij Jan Hendriksz, ged. Haringhuizen 26-03-1702 ; kwartierstaat Albert Zwart, geb. Alkmaar 16-08-1947 ; kwartierstaat Hendrika Grietje Bakker (slot) ; aanvullingen en rectificaties op de parenteel Jan Strijbis.

Ben Leek

Nieuws van het archief

Sinds november staan de scans van een zeer bijzondere bron op de website van het Westfries Archief: het Oud Recht. Dit is de schriftelijke nalatenschap van de rechtbanken die tot 1811 in veel Westfries plaatsen hebben bestaan. De rechtbanken zetelden niet alleen in Enkhuizen, Hoorn en Medemblik. Ook de veel kleinere ‘plattelandssteden’ hadden een eigen rechtbank, zoals stede Grootebroek en stede Sijbekarspel. Het gaat in totaal om meer dan 300.000 scans.

De schepenbanken behandelden civiele zaken en strafzaken, van de kleinste vergrijpen tot de zwaarste misdaden. Van een diefstal of een handgemeen tot moord en doodslag, alles werd behandeld door plaatselijke rechtbanken. Maar ook de overdracht van onroerend goed en hypotheekleningen, boedelscheidingen, testamenten en getuigenverklaringen konden worden opgemaakt voor de schepenen. Een andere belangrijke taak van de schepenbanken was het toezicht op het beheer van weesgoederen door voogden.

Het Oud Recht loopt tot 1811, het jaar waarin het doek viel voor de lokale rechtbanken. Onder Franse wetgeving kreeg ons land toen een nieuwe rechterlijke organisatie. De scans vindt u vanuit de inventaris of vanuit onze speciale pagina voor notarieel en recht.

Eerder dit jaar, in juli werden de archieven van de Westfrieze notarissen over de periode 1552-1925 online beschikbaar gesteld. Het gaat om tienduizenden akten, verdeeld over meer dan 1 miljoen scans. De boeken waarin notarissen hun akten opschreven worden protocollen genoemd. Het oudste protocol is van een Hoornse notaris. Zijn achternaam had voor een stripverhaal verzonnen kunnen zijn: Hermanus Contractus.

Notariële akten zijn een goudmijn voor historisch en genealogisch onderzoek. Wel kan het doornemen van de akten zoals testamenten, boedelscheidingen, contracten en attestaties (getuigenverklaringen) een tijdrovende klus zijn. Als hulpmiddel bij het zoeken hielden de notarissen vaak een klapper bij. Hierin staan alleen de belangrijkste personen in de akten. Sinds 1811 (invoering Franse wetgeving) zijn notarissen verplicht om een repertorium bij te houden. Repertoria zijn uitgebreider dan klappers.

Van klappers en repertoria kunnen we nog steeds plezier hebben. Maar de toegankelijkheid kan beter, zeker in het digitale tijdperk. Daarom werkte een medewerker van het Westfries Archief jarenlang aan een digitale index op de akten van plattelandsnotarissen van vóór 1815. Deze index is nu opgenomen in onze database van Personen op onze website. De index is echter nog lang niet compleet. In het nieuwe jaar start het Westfries Archief daarom met een nieuw online vrijwilligersproject om alle notariële akten op naam doorzoekbaar te maken.

Archieven zijn vaak al eeuwenoud. Restauratie is soms noodzakelijk om de stukken weer in goede conditie te krijgen (of te houden). De archieven van Obdam, Opmeer, Opperdoes, Oudendijk, Nibbixwoud en Hauwert uit de periode tot 1812 zijn terug van restauratie en kunnen weer worden aangevraagd.

Ieder jaar laten wij stukken uit onze collecties restaureren. Op dit moment ligt de focus op de overheidsarchieven voor de periode 1812. Het papier wordt gereinigd en waar nodig verstevigd of aangevezeld. In 2019 zijn de stukken uit

onder andere Hem en Oudendijk aan de beurt. Het project wordt over enkele jaren afgesloten met het vlakken van charters, die in het verleden vaak in een omslag werden opgevouwen. Charters zijn belangrijke stukken op perkament, waar vaak een of meer zegels aan hangen. Door het opvouwen zijn ze nu vaak niet goed raadpleegbaar. Na het vlakken is dat probleem opgelost.

Wilt u binnenkort het Westfries Archief bezoeken? Dat kan elk week op dinsdag en vrijdag van 09:00 uur tot 17:00 uur. U kunt dan zonder afspraak binnenlopen. Op de overige dagen kunt u het archief op afspraak bezoeken voor het inzien van originele stukken, een afspraak kunt u maken via e-mail info@wfa.nl. Vanwege de feestdagen en onderhoud in de depots is het Westfries Archief gesloten op vrijdag 30 maart (Goede Vrijdag), vrijdag 27 april (Koningsdag), donderdag 29 maart, maandag 2 april en donderdag 5 april.

Sanne Maasbach

Aanwinsten voor onze afdelingsbibliotheek

(opgenomen onder nummer 014-08)

Hoek, F., Meddens H., *Helder Rode Stenen, vier eeuwen Raethuys van Graft*, uitg. Oudheidkundige Vereniging Het Schermereiland, Graft 2013, 112 blz.

Deze titel dekt niet helemaal de lading, want meer dan de helft van deze publicatie gaat over de geschiedenis van Graft. Als zodanig verschaft dit boekje veel en nuttige achtergrondinformatie aan wie zijn of haar familiegeschiedenis van een passende entourage wil voorzien. Ook een aantal interviews en transcripties leveren veel historische gegevens op voor de lezer.

De rellen rond het raadhuis bij het begin van de Franse tijd en het optreden van de patriotten vormen in hoofdstuk 5 de overgang voor de auteurs naar de bouwgeschiedenis van het nog steeds bestaande raadhuis van Graft.

(opgenomen onder nummer 375-11)

Ney, C., Hoek F., Berkhout E., *Tuinderijen van toen, Welgelegen in de Eilandspolder*, uitg. Oudheidkundige Vereniging Het Schermereiland, De Rijk 2016, 168 blz.

‘Welgelegen’ verwijst naar de gelijknamige camping/tuinderij in Graft, die in 2016 vijftig jaar bestond. In dit boek wordt vooral een beeld geschetst van de gang van zaken in de loop der tijd in de tuinderijen die in de Eilandspolder lagen. Met de verandering van agrarisch gebied naar natuurgebied en recreatiemogelijkheid is al veel van de oude situatie verdwenen en werd het hoog tijd om het verleden in woord en beeld vast te leggen.

Opnieuw een waardevol boek voor wie in zijn familiegeschiedenis met de regio De Rijp, Graft en Eilandspolder te maken krijgt. Voor Westfriezen is met name hoofdstuk 2 van belang. Daarin wordt verteld hoe de Eilandspolder aan het begin van de vorige eeuw als vruchtbare tuinbouwgrond een populaire uitwijkmogelijkheid bood aan vele tuinders uit onze regio. Het namenregister achter in het boek laat dat ook duidelijk zien. Wie van verdwenen en/of oude woorden en gezegdes houdt, moet op pagina 163 en 164 het Ouwelandse Woordenboek raadplegen.

Mijn opa was een Duitser

Onder deze titel stak Alex Dekker uit Alkmaar, tijdens de lezingavond op 18 oktober, een boeiend verhaal af over zijn opa, dat liet zien hoe nieuwsgierigheid en doorzettingsvermogen uiteindelijk tot een fraai resultaat kunnen leiden.

Die nieuwsgierigheid moest eerst gewekt worden, want als puber was hij niet blij met een Duitser als opa toen hij daar uitleg over kreeg van zijn vader. Daar dacht men in de 70-er en 80-er jaren meestal nog heel anders over dan heden ten dage. Maar toen hij van zijn oma een kistje kreeg met foto's en andere herinneringen aan zijn opa werd hij enthousiaster en begon 'dingen uit te zoeken'. Hij raakte langzamerhand thuis in de wereld van de archieven, begon brieven naar Duitsland te sturen, vroeg ooms en tantes het hemd van het lijf en bouwde zo stukje bij beetje een beeld op van zijn opa en diens leven. Uiteindelijk was hij zelfs in staat met behulp van al de gegevens die hij gevonden had en alle gesprekken die hij gevoerd had een boek te schrijven.

Herbert Noah (1908-1985) uit Hannover moest bij het begin van de oorlog als soldaat naar Frankrijk gaan. Voor Duitse soldaten was het leven daar aanvankelijk niet slecht: weinig te doen en voldoende zakgeld! Maar dat veranderde toen hij overgeplaatst werd naar Polen, waar de troepen zich verzamelden om de aanval op Rusland in te zetten in het voorjaar van 1941. De ontberingen stapelden zich al snel op en ten slotte raakte hij door winterweer en felle kou op 80 kilometer van Moskou dermate gewond aan zijn voeten, dat hij terug moest keren. En zo kwam hij in Nederland terecht, waar hij een opleiding moest gaan volgen om in een veldhospitaal te kunnen gaan werken. Tussen 1942 en 1944 verbleef hij in Alkmaar, waar hij een meisje leerde kennen, Annie Jongsma (1923-19920). Zij raakte zwanger, waarover straks meer.

In 1944 wordt Herbert overgeplaatst naar België. Na de inval van de geallieerden heerst overal chaos en de divisie waarbij Herbert was ingedeeld, wordt gedecimeerd in een gevecht met Amerikanen. Ongeveer 250 man weet richting Duitsland te ontkomen en komt terecht in de buurt van Remagen, waar de laatste

nog intacte brug over de Rijn verdedigd moet worden. Rondom het veldhospitaal in Germersheim wordt zwaar gebombardeerd, maar de geallieerden ontzien het lazaret en Herbert ontsnapt voor de derde keer aan de dood. Hij wordt krijgsgevangen gemaakt, naar Frankrijk overgebracht en na twee jaar (in 1947) vrijgelaten, waarna hij terug weet te komen in Hannover. Daar bouwt hij zijn leven weer op, trouwt en overlijdt in 1985, zonder ooit, voor zover de spreker weet, contact te hebben gezocht met de achterblijvers in Alkmaar.

De zoon van Herbert Noah en Annie Jongsma, die 15-12-1945 werd geboren, kreeg de achternaam van zijn moeder, maar toen Annie ging trouwen met een Dekker, werd haar zoon geëcht en kreeg ook de achternaam Dekker. Dat dit kind de vader zou worden van de spreker, heeft u waarschijnlijk al zien aankomen!

Na de pauze noemde de spreker nog een aantal instanties en websites die geraadpleegd kunnen worden om over Duitsers en Nederlanders in de oorlogsjaren informatie te vinden.

axishistory.com (Amerikaans, zeer specialistisch)

feldgrau.com (Duits, veel gegevens, minder diepgang)

niod.nl (beperkte site, veel meer gegevens bij een bezoek aan Amsterdam)

archieven.nl (mooi startpunt voor archiefstukken)

na.nl (voor aanvragen uit Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging; tijdelijk gesloten wegens digitalisering)

Rode Kruis Den Haag (tijdelijk gesloten wegens digitalisering)

Suchdienst Arolsen (Duits, Rode Kruis, heel veel info)

“Pas nadat alle direct betrokkenen waren overleden kon Alex Dekker dit verhaal op papier zetten. Binnen de familie Dekker ontstond weerstand. Kon dit familiegeheim wel naar buiten gebracht worden? In 1944 liet de Duitse onderofficier Herbert Noah zijn jonge Nederlandse vriendin in verwarring achter...” . Zo vol emotie en spanning begint de beschrijving van het boek op de website van bol.com , waar het, evenals in de reguliere boekhandels, te koop wordt aangeboden. Maar los van het uiteindelijke verhaal ging het in deze lezing vooral ook over de genealogische en de historische zoektocht die Alex ondernam en waar nog steeds geen einde aan is gekomen, omdat er altijd meer te vinden is. “Altijd blijven doorvragen en je niet laten afschepen” was het advies dat de toehoorders aan het einde van de voordracht meekregen. Dat hebben wij in onze oren geknoopt.

Wie geïnteresseerd is geraakt in alle details van dit onderzoek, kan de volgende website aanklikken <https://historiek.net/mijn-opa-was-een-duitsers/51439/>

Rumoer, ruzies en roddels

Het Archief van de Amsterdamse Notarissen 1578-1915 beslaat 3 ½ kilometer archief, bestaande uit 30.000 inventarisnummers in 760 kasten op 3600 planken, tussen de Heren- en Keizersgracht. Op 29 september 2016 is op VeleHanden.nl de indexering van start gegaan. Tegelijkertijd is een website gelanceerd waarop gezocht kan worden in alle gegevens en waar de geïndexeerde scans bekeken en gedownload kunnen worden. Mooie vondsten worden gepubliceerd op AlleAmsterdamseAkten.nl.

In het dagblad *Het Parool* verscheen 20 oktober j.l. een artikel over deze notariële akten onder de titel 'rumoer, ruzies en roddels'. De auteurs, twee bij het project betrokken historici, vertellen over de schat aan nieuwe informatie die het project nu al heeft opgeleverd. Van het kilometerslange archief zijn op dit moment ongeveer 6 miljoen pagina's verwerkt door 643 mensen. Gegevens over bekende en onbekende inwoners van de stad, hun handel en wandel, hun bezittingen, de inrichting van hun huis, hun erfenis, hun ruzies, hun ooggetuigenverslagen, alles komt aan de orde.

Dat vrouwen vaker dan voorheen gedacht hun sporen hebben nagelaten in deze archieven heeft waarschijnlijk tot het opschrift boven het artikel geleid. Gaat het nu inderdaad alleen maar over gedoe, geruzie, rumoer of roddels? Gelukkig niet! Vrouwen in de zeventiende eeuw hielden zich, zowel in Amsterdam als in West-Friesland, heel vaak met zakelijke activiteiten bezig. De sporen daarvan bevinden zich nu nog steeds in de notariële akten. De meestal langdurige afwezigheid van mannen die in de scheepvaart hun beroep hadden gevonden, zorgde ervoor dat hun vrouwen niet alleen het huishouden, maar ook de financiële zaken moesten regelen. Door de risico's die hun echtgenoten liepen in hun beroep kwamen vrouwen er ook regelmatig alleen voor te staan. Daarnaast dreven allerlei kleine neringdoenden, zoals winkeliers, herbergiers, landbouwers etc. hun bedrijfjes als een gezamenlijke onderneming van man en vrouw. Soms ook, als het om typische vrouwenberoepen ging, zoals vroedvrouw of taxateur, kon een vrouw geheel zelfstandig optreden. Net als in de Amsterdamse archieven, komen trouwens ook in Westfriese notariële archieven veel vrouwen voor. Dit alles is dan ook op zich genomen helemaal geen nieuwe informatie.

Het bijzondere is wel dat wij door dit project in sneltreinvaart de beschikking krijgen over veel meer inzicht in hoe de dagelijkse gang van zaken in vroegere eeuwen verliep, omdat wij via het internet over veel meer gegevens kunnen beschikken. Niet alleen over de situatie in Amsterdam overigens. Ook in het Westfries Archief zijn vrijwilligers bezig de notariële akten te ontsluiten en gegevens uit de akten te koppelen aan de scans, zodat ze eenvoudig thuis kunnen

worden geraadpleegd. Daarmee zal steeds duidelijker gaan worden dat wij de dragende rol van vrouwen niet mogen onderschatten in de samenleving van onze voorouders, ondanks het feit dat zij over weinig rechten konden beschikken. Laten wij er dan ook maar vanuit gaan dat de titel van genoemd artikel in het Parool bedoeld was om te prikkelen tot het lezen van de geciteerde akten, die inderdaad over rumoer, roddel en ruzie gaan, en niet om stereotypen te bevestigen. Dat “de notarisklerk nauwkeurig allerlei hilarische en pikante verhalen optekende” geloven wij natuurlijk graag, maar gelukkig beseffen wij steeds meer dat dit maar een deel van de historische waarheid is. De website van het WFA, de bovengenoemde site van het Stadsarchief Amsterdam en de sites van vele andere archieven leveren steeds meer toegangen op dat te bevestigen.

.....

Van paardenkoets tot hondenkop

Iedereen heeft wel een of meer fotoboeken van zijn of haar ouders of misschien wel grootouders liggen. Van die donkerbruine met of zonder half doorschijnende vloeiblinden, soms voorzien van bloemmotieven. De foto's vastgezet met fotohoekjes. En bij het doorbladeren werd er altijd wel een foto gemist, uit de hoekjes gehaald. Aan tante Truus uitgeleend en nooit meer teruggekregen, zo ging dat soms. Sommige foto's bleven iedere keer weer je aandacht trekken. Omdat er een interessant verhaaltje bij hoorde. Zo ook deze foto waarop mijn oma staat, hoogzwanger van mijn moeder. Naast mijn ooms en tantes staat daar ook de moeder van mijn grootmoeder op. Maria Alida Beijnes geboren 6 maart 1838 te Santpoort gemeente Velsen en overleden op 11 december 1925 te Deventer, toen zij als weduwe logeerde bij haar dochter, mijn oma. De foto dateert van juni/juli 1920, gemaakt voor het café- biljart van mijn opa Eijkelenkamp op de Brink in Deventer. Mijn moeder is kort daarna op 6 augustus geboren en heeft haar

Café Biljart J.H. Eijkelenkamp

oma als kind nog gekend. Maria Alida Beijnes is op 6 juli 1864 gehuwd met Petrus Veldhoven, geboren op 25 nov 1838 en overleden op 9 april 1881. Zij waren 'slechts' 17 jaar gehuwd en Maria Alida is dus lang weduwe geweest, 44 jaar. Het huwelijke bracht negen kinderen voort. De jongste was mijn oma, ook genaamd Maria Alida met de familienaam Veldhoven. Ruim 2 maanden na haar geboorte op 30 januari 1881 overleed haar vader. Alle 9 kinderen zijn tot 1925 halfwees geweest. Hoe het gezin in die situatie het hoofd boven water heeft weten te houden is bewonderenswaardig te noemen.

De ouders van Maria Alida Beijnes waren Godefridus Gerardus Beijnes, geboren 3 juni 1809 in Haarlem en overleden op 17 mei 1848 in Santpoort, en Catharina Johanna Rikkinga, geboren op 28 maart 1801 ook in Haarlem en overleden te Santpoort op 3 november 1866. Zij trouwden op 23 mei 1832 in Haarlem. De lijn van de voorouders van moederszijde gaat door tot aan Johannes Rikkinga geboren in 1750 te Zwartsluis (Overijssel), gehuwd met Klasina de Leeuw. De ouders van Catharina Johanna waren Dirk Rikkinga, geboren 9 oktober 1777 en Elisabeth van Wassenaar, geboren op 9 december 1778 en overleden op 26 januari 1883 te Haarlem; gehuwd op 28 maart 1803 zoals vermeld voor de schepenen van Haarlem.

Godefridus Gerardus Beijnes (1809-1848) was een zoon van Jacobus Johannes Beijnes, geboren op 14 oktober 1787 te Haarlem, overleden op 26 april 1821 te Haarlem en als tuinman gehuwd met Anna Maria Naatje van der Grift uit Haarlem, geboren op 14 okt 1787 en overleden op 26 april 1821. Het gezin Beijnes – van der Grift kende 7 kinderen waarvan Godefridus de tweede was. Govert Beijnes de eerste zoon overleed helaas al na ruim 2 maanden. Als derde en vierde kwamen Wilhelmus en Maria Alida. Het vijfde kind uit het gezin was Johannes Jacobus, geboren 9 juni 1814 en overleden op 5 maart 1888 te Haarlem. De zesde telg van het gezin was zijn broer Anthonius Johannes, geboren 12 maart 1817 en overleden op 16 april 1891 te Haarlem. Vier jaar later diende zich nog een broer Jacobus aan die zijn vader Johannes Jacobus niet heeft gekend. 6 maanden voor zijn geboorte overleed zijn vader. Anna Maria Naatje bleef met 6 kinderen achter. Johannes Jacobus was amper 7 jaar oud toen hij halfwees werd. Hij heeft waarschijnlijk op jonge leeftijd bij zijn oudere broer Godefridus het vak van timmerman geleerd. In 1830, 15 jaar oud werkte hij al bij een wagenmaker in de Zijlstraat in Haarlem. Op enig moment werkte hij bij Petrus Staal die als wagenmaker gevestigd was in De Bilt. Daar trouwde hij op 1 november 1837 met de dochter van zijn leermeester Staal, Wilhelmina Staal. De wagenmakerij van zijn schoonvader werd op 16 november 1837 verkocht via een publieke veiling aan de opkomende wagenmakerij Soeders in Maarsen. Niet helemaal duidelijk is of Johannes Jacobus als zaakwaarnemer optrad. De 'tegenwerking' door de

plaatselijke notabelen in de verdere ontwikkeling van het bedrijf zorgde ervoor dat het jonge gezin na korte tijd de zaak niet geheel onbemiddeld verliet en terugkeerde naar Haarlem.

Aan de Riviervismarkt 7 in Haarlem vestigde hij zich op 1 november 1838 als volleerd Wagenmaker. Daar werd uiteindelijk de basis gelegd van de 'Koninklijke Fabriek van Rijtuigen en Spoorwagens van J.J. Beijnes N.V.' Het oudste kassaboekje van het bedrijf vangt aan op 1 november 1838, terwijl op 5 mei 1839 het eerste rijtuig wordt afgeleverd aan De Bilt, een barouchette, voor de prijs van f 600, -. Het betrof klaarblijkelijk nog een bestelling aan de jonge ondernemer, die hem voor zijn vertrek vandaar was opgedragen.

Eerst bouwde hij voornamelijk paardenkoetsen en luxe paardenrijtuigen. De zaken gingen goed, waardoor korte tijd later zijn broer Antonie Johannes, die sinds 1842 als zelfstandig smit werkzaam was aan de Jansweg, bij zijn oudere broer in het bedrijf kwam werken. Antonie leverde onder andere het ijzerbeslag voor de rijtuigen en koetsen.

In 1839 reed de eerste trein in Nederland tussen Haarlem en Amsterdam. In de jaren daarna werd het spoorwegnet in Nederland snel uitgebreid en ging Beijnes ook voorzichtig over tot het bouwen van spoorrijtuigen. Deze waren immers in het begin ook grotendeels afgeleid van de paardenkoetsen en ook van hout. In 1853 ging Antonie met zijn bedrijf naar de Riviervismarkt. Samen verplaatsten zij de werkzaamheden in 1859 naar het Stationsplein als gevolg van een groeiende orderportefeuille.

Een plaats veroveren op de spoorrijtuigenmarkt ging voor Beijnes niet zonder slag of stoot. De grootste spoorwegmaatschappij van Nederland HIJSM (Hollandse IJzeren Spoorweg Maatschappij) kocht zijn rijtuigen liever in Duitsland en Engeland. Deze landen liepen wat kennis en kunde betreft voor op de ontwikkelingen

van die in Nederland. Concurrentie was er ook nog steeds van Soeders in Maarsen. Maar in 1855 kreeg Beijnes eindelijk de kans om zijn vakmanschap te tonen. De

Tegelplateau Beijnes

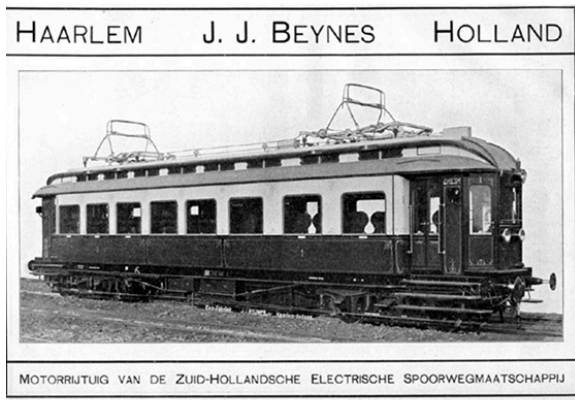

HIJSM plaatste namelijk een order voor 4 rijtuigen. Toen Beijnes de bestelde rijtuigen had afgeleverd, was de HIJSM zo onder de indruk van de kwaliteit van de geleverde rijtuigen, dat zij daarna nog 25 rijtuigen bij de fabriek bestelde. De naam Beijnes vestigde zich in de jaren daarna als producent van verschillende soorten spoorwegrijtuigen. Het bedrijf kon hierdoor de concurrentie met de binnen- en buitenlandse bedrijven verder aangaan.

Maar eind jaren 60, begin jaren 70 van de 19e eeuw diende de crisis zich aan. En voor Beijnes begon de buitenlandse concurrentie zich als een ramp af te tekenen. Daarom moest hij zich weer deels toeleggen op het particuliere luxe rijtuig. Hiertoe zocht hij ook contact met 'Indië'. Toch bleef er in 1875 en 1876 gebrek aan werk. In een brief aan H(IJ)SM smeekte hij bijna om een order om een dreigende sluiting te voorkomen. In deze moeilijke tijd vormde de levering van spoorwagematerieel aan het Koninklijk Huis een bijzonder lichtpuntje voor Beijnes. In de loop van 1873 – de juiste datum is niet bekend – kreeg Beijnes de opdracht om een drietal spoorwagens te leveren voor Koning Willem III. De aanhef van het contract luidt als volgt: " Tusschen Zijne Majesteit Willem III Koning der Nederlanden, ter eenre en J. J. Beijnes Rijtuig en Spoorwagen Fabrikant te Haarlem, ter andere is het volgende overeengekomen : De Contractant ter andere zijde verbindt zich aan Ondergeteekende te eenre te leveren 3 stuks Spoorwagens elk op 2 Stel Assen met wielen ..... " en aan het slot, " De bewerking der Spoorrijtuigen moet zóódanig zijn dat zij met die der beste en meest Gerenommeerde fabrieken uit het buitenland kunnen wedijveren."

Met de omschreven leveringen aan het Koninklijk Huis was Beijnes nu Hofleverancier geworden. En op 26 Mei 1875 verleende de Hof-Commissie hem de vergunning deze titel en als zodanig het Koninklijk wapen te voeren, en aan de fabriek de naam te geven van „Koninklijke Fabrik van Rijtuigen en Spoorwagens."

Henk Flierman

Advertentie van Beynes (gespeld met een y in plaats van ij), met een motorrijtuig van de ZHESM.

wordt vervolgd in Koggenland 2019-1

Transcriptie van pagina 92-93

5

Conditien ende voorwaerden
waer op Mijn Edele Heeren Burge-
meesteren ten overstaen van de
huyssittende voochden deser stadt
Hoom op den 5 december 1642 in 't
openbaer bij den stock aen den meest
biedenden hebben verpacht ofte
verhuert op dese nabeschrevene
ende voorgelesene conditien de
na beschreven landen voor den tijt
van 4 volgende jaren innegaende
metten jare 1643 ende weder
uyt gaende 1646.

10

15

Welverstaende dat de huere van elcke jaer sal
worden betaelt d'eene helfte op St. Jan in de
somer, ende d'ander helfte allerheyligen daer
aen volgende ende soo voorts de volgende jaren
in handen van den huysittende voochden deser
stede in goeden gangbaren gelde op pene, soo
wie van de huyerluyden binnen den tijt van een
maent nae de voors. respectyve verschijndagen niet
en betaelde, sal men alsulcke onwillige betaelder
door een bode tot des huerluyders costen mogen doen
manen ende aen sprecken ende indien d'selve
huyderder als dan dadelijck betaelde, sal van de
costen der maning vrij zijn, maer niet betalende
sal gehouden zijn aen den bode telcken reyse voor
sijnen ganck te betalen ses stuyvers.

20

25

30

Ende sal oock soodanige quade betaelder zijn gehue-
yrde lant niet eerder in 't voorjaer mogen beslaen
voor ende aleer hij de geheele verschenen hueyre ende
onkosten mitsgaders verpondinge van 't lant in 't
voorgaande jaer vervallen ende ommegeleslagen
sal hebben voldaan ende betaelt ende daer aff
blijck getoont door behoorlijcke quitantie aen de
voochden voorn.

35

Mutaties

Nieuwe leden

Mevr. M. Muller (Hoorn)

Mevr. J.M.C. Ignjatovic (Hoorn)

Dhr. C.A.M. Sjerps (Hem)

Overleden

Dhr. T.H.M. van der Gulik (Hoorn)

Aan dit nummer werkten mee:

*Henk Flierman, Joke Ignjatovic, Frits Koster, Ben Leek, Sanne Maasbach,
Margret Muller en Dick Waalboer*

In het volgende nummer

In het volgende nummer komen in ieder geval de stukken voor de jaarvergadering en in het bijzonder een gedegen voorbereiding van het punt ‘digitalisering van Koggenland?’ Verder kunt u het vervolg van *Van paardentram tot Hondekop* verwachten. Voor het overige zijn we afhankelijk van de kopij die u voor ons in petto heeft.

Koggenland

verschijnt in 2019 in de maanden maart, juni, september en december. De sluitingsdatum voor het volgende nummer is 15 maart 2019.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van ondertekende artikelen.

Uw reacties op ‘Vragen’ en andere publicaties plaatsen wij graag in “Koggenland’ zodat ook anderen dan de direct betrokkene van uw reacties kunnen profiteren.

© Voor het overnemen van artikelen of delen daarvan is toestemming vereist van de redactie en de auteur.

Voorouderspreekuur

elke 2e vrijdag van de maanden
januari, maart, mei, september en november
van 14:00 tot 16:00 uur
Westfries Archief, Blauwe Berg 5c, 1625 NT Hoorn

Richtlijnen voor auteurs

De kopij dient digitaal aangeleverd te worden in Word, zonder gebruik van enige opmaak bij voorkeur via mailadres:
hoofdredacteur@owf.ngv.nl.

Afbeeldingen dienen apart te worden aangeleverd. Dit kan in de vorm van scherpe foto's of digitaal per e-mail. Digitale afbeeldingen dienen van goede kwaliteit te zijn: ten minste 300 dpi op het gewenste formaat. U kunt altijd op assistentie van de redactie rekenen.

De bibliotheek van onze afdeling

Onze bibliotheek is te vinden in het Westfries Archief. De bibliotheek is geopend op dinsdag en vrijdag van 09.00 uur tot 17.00 uur.

Voor het lenen van materiaal kunt u terecht tijdens de bijeenkomsten en het Voorouderspreekuur.

Bestuur en functieverdeling

Voorzitter

Dick Waalboer, Oosterstraat 56, 1654 JM Benningbroek 0229 - 59 17 46
e-mail: voorzitter-owf@ngv.nl

Secretaris

Dick Westhoven, Hertog Albrechtstraat 53, 1611 GC Bovenkarspel 0228 - 51 40 56
e-mail: secretaris@owf.ngv.nl

Penningmeester

Henk Flierman, Kloosterpoort 1, 1613 EV Grootebroek 0228 - 51 31 05
e-mail: penningmeester@owf.ngv.nl

Algemeen bestuurslid, werkgroep bibliotheek, opvang nieuwe leden
vacature

Algemeen bestuurslid, Communicatie/ PR
vacature

Algemeen bestuurslid, organisatie lezingen

Marijke van Teunenbroek, Robert Stolzshof 292, 1628 XA Hoorn 06 22 34 25 98
e-mail: lezingen@owf.ngv.nl

Algemeen bestuurslid, hoofdredacteur

Ben H.T.J. Leek, Koperslager 41, 1625 AK Hoorn 0229 - 23 29 35
e-mail: hoofdredacteur@owf.ngv.nl

Homepage: <https://ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/oostelijk-west-friesland/>

Webmaster

Dick Waalboer

Redactie Koggenland

Ben H.T.J. Leek, Koperslager 41, 1625 AK Hoorn 0229 - 23 29 35
e-mail: hoofdredacteur@owf.ngv.nl

Dick Waalboer, Oosterstraat 56, 1654 JM Benningbroek 0229 - 59 17 46
e-mail: voorzitter-owf@ngv.nl

Verenigingsgebouw

Westfries Archief, Blauwe Berg 5c, 1625 NT Hoorn

